BUSINESS મિત્ર Plus

શું તમે તમારા ફંડના પ્રદર્શનનું યોગ્ય રીતે વિશ્લેષણ કરી રહ્યા છો?

ફંડ્સનું મૂલ્યાંકન ઘણીવાર એક જ પોઈન્ટ-ટુ-પોઈન્ટ રિટર્ન પર કરવામાં આવે છે, અને જ્યારે પણ કોઈ અન્ય ફંડ ચાર્ટમાં ટોચ પર આવે છે ત્યારે યોજનાઓ બદલવામાં આવે છે. સૌથી મહત્વની બાબત એ છે કે રોકાણકારની જરૂરિયાતો, ક્ષિતિજ અને જોખમની ક્ષમતાને ઓળખવી

જાન્યુઆરી ૨૦૨૬ ની એક રવિવારની સાંજે, પુણેના ૩૪ વર્ષીય સોફ્ટવેર એન્જિનિયર રોહને એક ફંડ-કમ્પેરિઝન એપ્સ પર સ્ક્રોલ કરતી વખતે એક સ્મોલકેપ ફંડ જોયું, જેણે તેનું ધ્યાન ખેંચ્યું. તે તેના ત્રણ વર્ષના રિટર્નના આધારે તેની કેટેગરીમાં પ્રથમ ક્રમે હતું, અને તેનો આંકડો એટલો સારો લાગતો હતો કે માની જ ન શકાય. સોમવારની સવાર સુધીમાં તેણે મન બનાવી લીધું હતું. તેણે દસ વર્ષથી વધુ સમયથી તેના પરિવારના મ્યુચ્યુઅલ ફંડ ડિસ્ટ્રિબ્યુટર એવા મહેતાજીને ફોન કર્યો.

મહેતાજી, આ ફંડ નંબર વન છે. મારે મારી બચત તેમાં ખસેડવી છે.

મહેતાજીએ ના ન પાડી. તેના બદલે તેમણે ક્રિકેટ વિશે પૂછ્યું: ધારો કે તમે તમારી આઈપીએલ (IPL) ટીમ માટે કોઈ ખેલાડી પસંદ કરી રહ્યા છો. ખેલાડી A એ આ સિઝનમાં ૬૦૦ રન બનાવ્યા છે, પરંતુ દસ સિઝનમાં તેની સરેરાશ માત્ર ૧૫૦ ની છે. ખેલાડી B એ આ સિઝનમાં માત્ર ૨૫૦ રન બનાવ્યા છે, પરંતુ તેની સરેરાશ ૫૦૦ ની છે. તમે કોને પસંદ કરશો?

ખેલાડી B ને. એક શાનદાર સિઝન કોઈ ભરોસાપાત્ર ખેલાડી નથી બનાવતી.

બિલકુલ સાચું. છતાં મોટાભાગના રોકાણકારો એક શાનદાર સિઝનના આધારે ફંડ પસંદ કરે છે.

મહેતાજીએ કહ્યું, તમે જે નંબર જોયો તે પોઈન્ટ-ટુ-પોઈન્ટ રિટર્ન છે. તે ચોક્કસ પ્રારંભ તારીખ અને ચોક્કસ અંતિમ તારીખ વચ્ચેના રિટર્નને માપે છે. તે સરળ લાગે છે, પરંતુ તેમાં ત્રણ સમસ્યાઓ છે.

સમસ્યા 1 : ટાઈમિંગ (સમય) ગેરમાર્ગે દોરી શકે છે

મહેતાજીએ આગળ કહ્યું, પ્રથમ સમસ્યા સમયની છે. પોઈન્ટ-ટુ-પોઈન્ટ રિટર્ન સંપૂર્ણપણે તેની બે તારીખો પર આધાર રાખે છે. જો અંતિમ તારીખ બદલાય તો આંકડો પણ બદલાઈ જાય છે, ભલે રોકાણમાં કંઈપણ બદલાયું ન હોય. ૩૦ સપ્ટેમ્બર ૨૦૨૫ ના રોજ, નિફ્ટી સ્મોલકેપ ૨૫૦ TRI નું પાંચ વર્ષનું રિટર્ન ૨૮.૨૩% હતું. નિફ્ટી મિડકેપ ૧૫૦ TRI એ ૨૭.૪૭% અને નિફ્ટી ૧૦૦ TRI એ ૧૮.૬૫% બતાવ્યું. છ મહિના પછી, ૩૧ માર્ચ ૨૦૨૬ ના રોજ, આ જ સૂચકાંકો (indices) અનુક્રમે ૧૬.૩૪%, ૧૭.૫૦% અને ૧૦.૩૦% દર્શાવતા હતા. સમાન સૂચકાંકો, સમાન નિયમો. માત્ર માપણીની તારીખ બદલાઈ, અને રિટર્ન ૮ થી ૧૨ ટકા ઘટી ગયું.

સૂચકાંક	5-વર્ષનું રિટર્ન (સપ્ટેમ્બર 2025)	5-વર્ષનું રિટર્ન (માર્ચ 2026)	છ મહિનાનો ઘટાડો
નિફ્ટી ૧૦૦ TRI (લાર્જ કેપ)	૧૮.૬૫%	૧૦.૩૦%	૮.૩૫%
નિફ્ટી મિડકેપ ૧૫૦ TRI	૨૭.૪૭%	૧૭.૫૦%	૯.૯૭%
નિફ્ટી સ્મોલકેપ ૨૫૦ TRI	૨૮.૨૩%	૧૬.૩૪%	૧૧.૮૯%

સ્ત્રોત: NSE | ભૂતકાળનું પ્રદર્શન ભવિષ્યમાં જળવાઈ પણ શકે છે અને ન પણ રહે અને તે ભવિષ્યના કોઈપણ રિટર્નની કોઈ ગેરેંટી નથી

સમસ્યા ૨: ખોટી અપેક્ષાઓ ઊભી કરવી

મહેતાજીએ કહ્યું, બીજી સમસ્યા અપેક્ષાઓની છે. ધારો કે તમે સપ્ટેમ્બર ૨૦૨૫ માં ૨૮% જોયા હોત. તો તમે તમારા રોકાણ પાસેથી શું અપેક્ષા રાખત? રોહને સ્વીકાર્યું, કદાચ તેના જેવું જ કંઈક. આ જ ફાંસો છે. હવે કલ્પના કરો કે તમારું ફંડ તેના બદલે તમને દર વર્ષે ૧૫% રિટર્ન આપે છે. લાંબા ગાળે, તે એક ઉત્તમ રિટર્ન છે. પરંતુ તમારા મનમાં બેઠેલા ૨૮% ની સરખામણીમાં, તે નિષ્ફળતા જેવું લાગે છે. તમે ફંડ પર શંકા કરવાનું શરૂ કરો છો, પછી બજાર પર, અને એક દિવસ તમે પૈસા પાછા ખેંચી લો (redeem) છો. આ જ કારણ છે કે ઘણા રોકાણકારો સારા ફંડમાંથી ખોટા સમયે બહાર નીકળી જાય છે. ફંડ નિરાશ નથી કરતું, પરંતુ અપેક્ષા નિરાશ કરે છે.

રોલિંગ રિટર્ન દર્શાવે છે કે વાસ્તવિકતા શું છે. એક જ સમયગાળાને બદલે, તે લાંબા સમયની મર્યાદામાં દરેક સંભવિત સમયગાળાની તપાસ કરે છે. એપ્રિલ ૨૦૦૬ થી માર્ચ ૨૦૨૬ સુધીના દૈનિક રોલિંગ પાંચ વર્ષના રિટર્ન ૫,૪૦૦ થી વધુ સમયગાળાને આવરી લે છે.

મિડકેપ અને સ્મોલકેપ સૂચકાંકોમાં ૫ વર્ષના સમયગાળાના ૧૩% કરતા ઓછા સમયગાળાએ દર વર્ષે ૨૫% કે તેથી વધુ રિટર્ન આપ્યું છે. ૩,૬૦૦ થી વધુ ૧૦ વર્ષના સમયગાળામાં, એકેયે કર્યું નથી. લાર્જ કેપ માટે ૫ વર્ષનું મધ્યસ્થ રિટર્ન ૧૩.૨૩%, મિડકેપ માટે ૧૫.૯૩% અને સ્મોલ કેપ માટે ૧૩.૨૫% હતું. તેથી જે ૧૫% થી તમને નિરાશા થાત, તે આ સૂચકાંકો સામાન્ય રીતે જે આપતા આવ્યા છે તેની સાથે સુસંગત છે અથવા તેનાથી વધુ છે.

સ્ત્રોત: NSE | ભૂતકાળનું પ્રદર્શન ભવિષ્યમાં જળવાઈ પણ શકે છે અને ન પણ રહે અને તે ભવિષ્યના કોઈપણ રિટર્નની કોઈ ગેરેંટી નથી

સમસ્યા 3 : તાજેતરના વિજેતાઓની પાછળ દોડવું

રોહને કહ્યું, પરંતુ મારૂ ફંડ આજે ટોચ પર છે.

મહેતાજીએ જવાબ આપ્યો, આ ત્રીજી સમસ્યા છે. ૧૯ સ્મોલકેપ યોજનાઓના અભ્યાસમાં જાણવા મળ્યું કે ડિસેમ્બર ૨૦૧૯ અને ડિસેમ્બર ૨૦૨૫ ની વચ્ચે, ૧-વર્ષના રિટર્નમાં પ્રથમ ક્રમે રહેલી યોજના ૩-વર્ષના રોલિંગ રિટર્નની સુસંગતતા (consistency) માં માત્ર ૧૪મા ક્રમે હતી. રોકાણકારો મજબૂત તેજી પછી ટોચના ફંડને ખરીદે છે, જે મોટે ભાગે તેની પરાકાષ્ઠા (peak) ની આસપાસ હોય છે. જ્યારે પ્રદર્શન ઠંડુ પડે છે, ત્યારે તેઓ નુકસાનમાં બહાર નીકળી જાય છે અને આગલા વિજેતા તરફ આગળ વધે છે. આ દરેક ફેરબદલ ચૂપચાપ લાંબા ગાળાની સંપત્તિને ધોઈ નાખે છે.

આંકડાઓ માત્ર અડધી વાતો છે. રોહને પૂછ્યું, તો મારે શું જોવું જોઈએ?

મહેતાજીએ કહ્યું, ચાર પ્રશ્નો પૂછો: શું બજારની વિવિધ પરિસ્થિતિઓમાં રિટર્ન સુસંગત છે? ફંડ કેટલી વાર નુકસાનમાં ગયું છે? ૨૦૦૮ અને ૨૦૨૦ ના કોવિડ ક્રેશમાં તેનું પ્રદર્શન કેવું રહ્યું? શું તે સતત તેના બેન્ચમાર્કને હરાવે છે?

એક જ પોઈન્ટ-ટુ-પોઈન્ટ રિટર્ન આ પ્રશ્નોના જવાબ આપી શકતું નથી. તે ફક્ત તમને એ જણાવે છે કે બે તારીખો વચ્ચે શું થયું હતું. રોલિંગ રિટર્ન, લાંબા ઇતિહાસમાં દરેક સંભવિત સમયગાળાને જોઈને, સુસંગતતા અને લાંબા ગાળાના પ્રદર્શનનું ઘણું સારું ચિત્ર આપે છે.

પરંતુ શ્રેષ્ઠ વિશ્લેષણ પણ એકલું ફંડ પસંદ કરી શકતું નથી. સાચી પસંદગી તમારી નાણાકીય જરૂરિયાતો, રોકાણની ક્ષિતિજ જોખમ લેવાની, હાલના પોર્ટફોલિયો અને

વેલ્થ ક્રિએશન
N J ઈન્ડિયા ઈન્વેસ્ટ પ્રા. લિ.

વર્ષો સાથે તે જરૂરિયાતો કેવી રીતે બદલાય છે તેના પર આધાર રાખે છે.

ત્યાં જ એક MF ડિસ્ટ્રિબ્યુટર મૂલ્ય ઉમેરે છે. ડિસ્ટ્રિબ્યુટર રોકાણકારની જરૂરિયાતોને સમજે છે, વાસ્તવિક અપેક્ષાઓ નક્કી કરે છે, યોગ્ય એસેટ ફાળવણી અને વૈવિધ્યસભર પોર્ટફોલિયો બનાવે છે, અને પછી અસ્થિર તબક્કાઓ દરમિયાન નિયમિત સમીક્ષાઓ અને રીબેલેન્સિંગ સાથે રોકાણકારને તેની સાથે રહેવામાં મદદ કરે છે.

મહેતાજીએ કહ્યું, ફંડ એક જ વાર પસંદ કરવામાં આવે છે. સફરનું સંચાલન વર્ષો સુધી કરવામાં આવે છે.

નિષ્કર્ષ : ઘણા રોકાણકારો રોહનમાં પોતાને ઓળખી શકશે. ફંડ્સનું મૂલ્યાંકન ઘણીવાર એક જ પોઈન્ટ-ટુ-પોઈન્ટ રિટર્ન પર કરવામાં આવે છે, અને જ્યારે પણ કોઈ અન્ય ફંડ ચાર્ટમાં ટોચ પર આવે છે ત્યારે યોજનાઓ બદલવામાં આવે છે. સૌથી મહત્વની બાબત એ છે કે રોકાણકારની જરૂરિયાતો, ક્ષિતિજ અને જોખમની ક્ષમતાને ઓળખવી. જ્યારે પ્રદર્શનનું વિશ્લેષણ કરવાની વાત આવે છે, ત્યારે કોઈપણ એક આંકડા કરતા રોલિંગ રિટર્ન એક ઘણું સારું માપ છે. માત્ર તાજેતરના આંકડાઓને જોઈને નહીં, પરંતુ સ્પષ્ટતા સાથે રોકાણ કરો. સ્ત્રોત: NSE, AMFI.

યોજના	૧-વર્ષનું પોઈન્ટ-ટુ-પોઈન્ટ રેન્ક	૩-વર્ષનું રોલિંગ રેન્ક	શું બન્યું?
યોજના A	» ૧	» ૧૪	સુસંગતતા રેન્કિંગમાં ૧૩ સ્થાન ઘટી ગયું
યોજના B	» ૨	» ૧૩	તેમાં પણ નોંધપાત્ર ઘટાડો થયો
યોજના C	» 3	» ૭	સુસંગતતામાં મધ્યમ ઘટાડો

નોંધ: રોલિંગ રિટર્ન વિશ્લેષણ: ૩૧ ડિસેમ્બર ૨૦૧૯ - ૩૧ ડિસેમ્બર ૨૦૨૫. ૧૯ યોજનાઓનું વિશ્વ. સ્ત્રોત: AMFI

શેરબજારમાં સંવત 2083 ની શરૂઆત ઘટાડા સાથે થઇ, પણ તેજીની ચાલ આગળ વધશે

દિવાળી પહેલા ભારતીય શેરબજારમાં જબરદસ્ત ઉછાળો આવ્યો હતો અને છેલ્લા સપ્તાહમાં સેન્સેક્સ અને નિફ્ટી 10 ટકાથી વધુ ઉછળ્યા હતા. જોકે, મુર્હૂત ટ્રેડિંગમાં નફાવસુલી જોવા મળી હતી અને આજે ઓક્શન ટ્રેડિંગ બાદ શેરબજાર લાલ નિશાનમાં બંધ રહ્યું હતું. જોકે, આ ઘટાડો નજીવો રહ્યો હતો. શેરબજારમાં આજે મિડકેપ શેરોમાં ચમક જોવા મળી હતી. આવનારા સમયમાં શેરબજારમાં તેજીનો દોર આગળ વધશે, તેવુ સ્પષ્ટ ચિત્ર દેખાઇ રહ્યું છે. જોકે, આજે ઓક્શન ટ્રેડિંગ બાદ નિફ્ટી લાલ નિશાનમાં બંધ રહી હતી અને 25000 પોઇન્ટની સપાટી તોડી હતી, તેવી જ રીતે સેન્સેક્સ 81000 પોઇન્ટની નીચે બંધ રહ્યા હતા.

અત્રે ઉલ્લેખનીય છે કે, છેલ્લા 15 વર્ષમાં મુર્હૂત ટ્રેડિંગમાં 12 વખત સેન્સેક્સ અને નિફ્ટી ઉછળ્યા હતા. જ્યારે 2011ના વર્ષમાં શેરબજારમાં ઉછાળો જોવા મળ્યો હતો. ત્યારે સેન્સેક્સ 17288.83 પોઇન્ટ પર બોલાતો હતો. જે 2025માં 21મી ઓક્ટોબરના રોજ 84426.34 પોઇન્ટ સુધી ઉછળ્યો હતો. આવી જ રીતે 26 ઓક્ટોબર, 2011ના રોજ 5201.80 પોઇન્ટના સ્તરે બંધ રહી હતી. જ્યારે 21 ઓક્ટોબર, 2025ના રોજ 25868.60 પોઇન્ટના સ્તરે બંધ રહી હતી.

છેલ્લા 15 વર્ષમાં મુર્હૂત ટ્રેડિંગમાં 12 વખત સેન્સેક્સ-નિફ્ટી વધ્યા હતા

માર્કેટ વોચ

છેલ્લા એક સપ્તાહમાં ભારતીય શેરબજારમાં જોરદાર ઉછાળો જોવાયો હતો. જેમાં બેન્ક અને આઇટી શેરોમાં તેજી રહી હતી, પણ મુર્હૂતના દિવસે શેરબજારમાં પોઝિટિવ શરૂઆત થઇ હતી અને સેન્સેક્સ 200 પોઇન્ટ ઉછળ્યો હતો, પણ ઓક્શન ટ્રેડિંગ દરમ્યાન સેન્સેક્સ-નિફ્ટી ઘટાડા સાથે બંધ રહ્યા હતા. જેમાં સેન્સેક્સ 28.62 પોઇન્ટ એટલે કે 0.04 ટકા 80999.40 પોઇન્ટના સ્તરે બંધ રહ્યા હતા. જ્યારે નિફ્ટી 43.95 પોઇન્ટ એટલે કે 0.18 ટકા ઘટીને 24986.40 પોઇન્ટના સ્તરે બંધ રહી હતી. નિફ્ટીમાં એસબીઆઇ લાઇફ, ઇન્ટરગ્લોબ એવીએશન અને ભારતી એરટેલ સૌથી વધુ નુકશાન માગ નીકળતા હકારાત્મક વાતાવરણ ઉભું થયું છે, જેને બજારના સેન્ટિમેન્ટને મજબૂત બનાવ્યું છે. જેથી ભારતીય શેરબજારમાં વધઘટ સાથે તેજીનો દોર આગળ વધી શકે છે. બજેટ દરમ્યાન શેરબજાર નવી ઉંચાઇ હાંસલ કરી શકે છે. કટેલાક નિષ્ણાતોનું માનવું છે કે, એઆઇ બબલની ચિંતા વધુ સતાવી રહી છે. રોકાણકારો એઆઇના રોકાણ સામે વળતર અંગે સવાલો ઉઠાવી રહ્યા છે, ત્યારે એફપીઆઇ હવે આ કંપનીઓમાંથી પોતાનું રોકાણ ઉપાડવા લાગ્યા છે. જેથી આ નાણા ભારતીય શેરબજારમાં ઠલવાઇ શકે છે, કેમ કે હાલમાં ભારતીય શેરબજારમાં લાર્જકેપ શેરોમાં વેલ્યુએશન મોંઘુ નથી. જેની અસર ગત અઠવાડિયામાં ભારતીય શેરબજારમાં જોવા મળી હતી અને સેન્સેક્સ-નિફ્ટી 10 ટકાથી વધુ ઉછળી ગયા છે, જેમાં એફઆઇઆઇની ખરીદી મુખ્ય કારણ બની છે. જો એફઆઇઆઇની લેવાલી ચાલુ રહેશે તો બજારમાં મજબૂતાઇ આગળ વધી શકે છે.

ભારતની બાયોઇકોનોમીને વૈશ્વિક સ્તરે અગ્રેસર બનાવવા સ્ટાર્ટઅપ્સને પ્રોત્સાહન અપાશે

ભારતના બાયોફાર્માસ્યુટિકલ ક્ષેત્રમાં નવીનતા, સંશોધન અને સ્ટાર્ટઅપ્સના વિકાસને વેગ આપવા કેન્દ્ર સરકારે સક્રિય પ્રયાસો હાથ ધર્યા છે. દેશની બાયોઇકોનોમીને વૈશ્વિક સ્તરે અગ્રેસર બનાવવાના ઉદ્દેશ સાથે કેન્દ્રીય વાણિજ્ય અને ઉદ્યોગ મંત્રી પીયૂષ ગોયલે ગત સપ્તાહે નવી દિલ્હીના વાણિજ્ય ભવન ખાતે ઉચ્ચસ્તરીય રાઉન્ડટેબલ બેઠકની અધ્યક્ષતા કરી હતી. આ બેઠકમાં બાયોફાર્મા સ્ટાર્ટઅપ્સ સામેના પડકારો, નિયમનકારી પ્રક્રિયાઓમાં સુધારા, નાણાકીય સહાય અને સંશોધન માટે જરૂરી માળખાકીય સુવિધાઓ વિકસાવવા અંગે વિસ્તૃત ચર્ચા કરવામાં આવી હતી.

નીતિ આયોગ અને નીતિ ફ્રન્ટિયર ટેક હબના સહયોગથી ડિપાર્ટમેન્ટ ફોર પ્રમોશન ઓફ ઇન્ડસ્ટ્રી એન્ડ ઇન્ટરનલ ટ્રેડ (DPIIT) દ્વારા 'ભારતની બાયોઇકોનોમી તક : નવીનતા અને વૃદ્ધિને આગળ ધપાવવામાં સ્ટાર્ટઅપ્સની ભૂમિકા' વિષય પર આ રાઉન્ડટેબલનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. તેમાં નીતિ ઘડવૈયાઓ, ઉદ્યોગજગતના અગ્રણીઓ, સંશોધન ક્ષેત્રના નિષ્ણાતો અને બાયોફાર્મા સ્ટાર્ટઅપ્સના પ્રતિનિધિઓએ ભાગ લીધો હતો.

ગોયલે કહ્યું હતું કે ભારત પાસે વૈજ્ઞાનિક સંશોધન, ટેક્નોલોજી અને સાહસિક પ્રતિભાની વિશાળ ક્ષમતા છે. આ ક્ષમતાનો યોગ્ય ઉપયોગ કરીને ભારતને બાયોઇકોનોમી ક્ષેત્રે વૈશ્વિક અગ્રણી દેશ તરીકે સ્થાપિત કરવાની જરૂર છે. આ માટે સ્ટાર્ટઅપ્સને સરળતાથી વ્યવસાય શરૂ કરી શકે તેવું વાતાવરણ પૂરું પાડવું અત્યંત મહત્ત્વનું છે.

તેમણે બાયોફાર્મા ક્ષેત્રમાં સંશોધન અને નવીનતા માટે ઝડપી નિયમનકારી મંજૂરી, સરળ નાણાકીય ઉપલબ્ધતા, આધુનિક ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર અને ઉદ્યોગ-શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ-સરકાર વચ્ચે મજબૂત સહયોગની આવશ્યકતા પર ભાર મૂક્યો હતો. રાઉન્ડટેબલમાં રજૂ થયેલી ભલામણો માત્ર ચર્ચા પૂરતી સીમિત ન રહે, પરંતુ તેના પર નિર્ધારિત સમયમર્યાદામાં નક્કર કાર્યવાહી થાય તેવું પણ તેમણે સૂચવ્યું હતું.

બાયોફાર્મા સ્ટાર્ટઅપ્સને પ્રોત્સાહન આપવા માટે બેઠકમાં નિયમનકારી પ્રક્રિયાઓને વધુ સરળ અને ઝડપી બનાવવાનો મુદ્દો મુખ્ય રહ્યો હતો. સ્ટાર્ટઅપ્સને વિવિધ સરકારી વિભાગો અને નિયમનકારી સંસ્થાઓ પાસેથી મંજૂરી મેળવવામાં પડતી મુશ્કેલીઓ દૂર કરવા માટે સિંગલ વિન્ડો ક્લિયરન્સ વ્યવસ્થા વિકસાવવાની ભલામણ કરવામાં આવી હતી.

આ ઉપરાંત પ્રસ્તાવિત રેગ્યુલેટરી સેન્ડબોક્સ દ્વારા નવી ટેક્નોલોજી અને ઉત્પાદનોનું નિયંત્રિત વાતાવરણમાં પરીક્ષણ કરવાની તક પૂરી પાડવા, વૈશ્વિક નિયમનકારી ધોરણો સાથે ભારતીય વ્યવસ્થાનું સંરેખણ કરવા તથા પેટન્ટ અરજીની પ્રક્રિયાને સરળ બનાવવા અંગે પણ ચર્ચા થઇ હતી.

બેઠકમાં સહભાગીઓએ જણાવ્યું હતું કે બાયોફાર્મા ક્ષેત્રમાં સંશોધનથી લઇને ઉત્પાદન અને બજાર સુધી પહોંચવાની પ્રક્રિયા લાંબી તથા ખર્ચાળ હોય છે. નિયમનકારી વિલંબ ઘટાડવામાં આવે તો ભારતીય સ્ટાર્ટઅપ્સને વૈશ્વિક બજારમાં સ્પર્ધા કરવાની વધુ સારી તક મળી શકે છે.

કેન્દ્રીય બજેટ 2026-27માં જાહેર કરવામાં આવેલી 'બાયોફાર્મા શક્તિ' પહેલના મહત્ત્વ અંગે પણ બેઠકમાં ચર્ચા કરવામાં આવી હતી. બાયોફાર્મા ક્ષેત્રમાં સંશોધન અને વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવા માટે માત્ર નાણાકીય સહાય પૂરતી નથી, પરંતુ આધુનિક પ્રયોગશાળાઓ, પરીક્ષણ કેન્દ્રો અને ક્લિનિકલ ટ્રાયલ માટેની સુવિધાઓ પણ ઉપલબ્ધ કરાવવી જરૂરી હોવાનું સહભાગીઓએ જણાવ્યું હતું.

ખાસ કરીને સ્ટાર્ટઅપ્સને પોતાની અલગ પ્રયોગશાળાઓ અને મોંઘાં પરીક્ષણ સાધનો ઊભાં કરવા માટે મોટું રોકાણ કરવું પડે છે. આ ખર્ચ ઘટાડવા માટે જાહેર-ખાનગી ભાગીદારીના ધોરણે સહિયારું સંશોધન અને પરીક્ષણ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર વિકસાવવાની જરૂરિયાત પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો હતો. આવી સુવિધાઓ ઉપલબ્ધ થવાથી નાના સ્ટાર્ટઅપ્સ પણ પોતાની નવીન શોધોને મોટા પાયે વિકસાવી શકશે.

નીતિ આયોગનાં માનદ ફેલો દેબજાની ઘોષે વૈશ્વિક સ્તરે સ્પર્ધાત્મક બાયોઇકોનોમી ઊભી કરવા માટે સ્ટાર્ટઅપ્સ, ઉદ્યોગો, શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ અને સરકાર વચ્ચે સહયોગ અનિવાર્ય ગણાવ્યો હતો. તેમના મતે, આ ત્રણેય ક્ષેત્રો વચ્ચે અસરકારક ભાગીદારીથી સંશોધન અને નવીનતાને વાસ્તવિક આર્થિક વૃદ્ધિમાં પરિવર્તિત કરી શકાય છે.

નીતિ આયોગના સભ્ય પ્રો. ગોબર્ધન દાસે સંશોધન ક્ષમતાઓને વધુ મજબૂત બનાવવાની જરૂરિયાત દર્શાવી હતી. તેમણે વૈજ્ઞાનિક સંશોધન અને પ્રયોગશાળાઓમાં થતી નવી શોધોને માત્ર શૈક્ષણિક ઉપલબ્ધિ સુધી મર્યાદિત રાખવાને બદલે તેને વ્યવસાયિક રીતે સક્ષમ ઉત્પાદનોમાં રૂપાંતરિત કરવા પર ભાર મૂક્યો હતો.

બેઠકમાં ભારતના સ્વદેશી લાઇફ સાયન્સ મેન્યુફેક્ચરિંગ ક્ષેત્રને મજબૂત બનાવવા માટે પણ વિવિધ સૂચનો રજૂ કરવામાં આવ્યા હતા. પ્રયોગશાળાઓમાં ઉપયોગમાં લેવાતાં ઉપકરણો અને રીએજન્ટ્સની આયાત સમયે કસ્ટમ્સ ક્લિયરન્સની પ્રક્રિયા ઝડપી અને સરળ બનાવવાની જરૂરિયાત વ્યક્ત કરવામાં આવી હતી.

આ ઉપરાંત સરકારી યોજનાઓનો લાભ મેળવવા તથા નિયમનકારી સહાય સુધી સ્ટાર્ટઅપ્સની પહોંચ સરળ બને તે માટે વ્યવસ્થામાં સુધારા કરવા સૂચવાયું હતું. વિવિધ મંત્રાલયો વચ્ચે વધુ સારા સંકલન દ્વારા ક્ષેત્રવિશેષના પ્રશ્નોનો ઝડપથી ઉકેલ લાવી શકાય તે માટે મજબૂત આંતર-મંત્રાલય સંકલનની જરૂરિયાત પણ બેઠકમાં ઊભરી હતી.

સમગ્ર રાઉન્ડટેબલનો મુખ્ય સંદેશ એ રહ્યો હતો કે ભારતની બાયોઇકોનોમીને આગામી સ્તરે લઇ જવા માટે સંશોધન, નવીનતા, ઉદ્યોગસાહસિકતા અને નીતિગત સહયોગને એકસાથે આગળ વધારવા પડશે. ઝડપી મંજૂરી, સરળ નાણાકીય સહાય, સહિયારી સંશોધન સુવિધાઓ અને વૈશ્વિક ધોરણોને અનુરૂપ નિયમનકારી માળખું ઊભું કરવામાં આવે તો ભારતીય બાયોફાર્મા સ્ટાર્ટઅપ્સ દેશની આર્થિક વૃદ્ધિમાં નોંધપાત્ર યોગદાન આપી શકે છે.કેન્દ્ર સરકારનો પ્રયાસ બાયોફાર્મા ક્ષેત્રે સ્વદેશી સંશોધન અને ઉત્પાદન ક્ષમતાને મજબૂત બનાવી ભારતને વૈશ્વિક બાયોઇકોનોમીમાં મહત્વપૂર્ણ સ્થાન અપાવવાનો છે.

બાયોફાર્મા ક્ષેત્રે ઝડપી નિયમનકારી મંજૂરી, સિંગલ વિન્ડો ક્લિયરન્સ અને રેગ્યુલેટરી સેન્ડબોક્સની ભલામણ, સંશોધનથી ઉત્પાદન સુધીની પ્રક્રિયા સરળ બનાવવા ઉદ્યોગ, એકેડેમિયા અને સરકાર વચ્ચે સંકલન વધારાશે

બિઝનેસ વ્યૂ

કિંબરલી પ્રોસેસ પ્લેનરી પહેલા ભારતે વૈશ્વિક હીરા ઉદ્યોગના એજન્ડાને આગળ વધાર્યો

2026 માટે કિંબરલી પ્રોસેસ (KP)ના અધ્યક્ષ તરીકે ભારતે 3 નવેમ્બર 2026 ના રોજ લુઆંડા, અંગોલા ખાતે એક હિતધારક પરામર્શનું આયોજન કર્યું હતું, જેમાં કેપી વર્કિંગ ગ્રુપ્સ અને કમિટીઓ (KP વર્કિંગ બોડીઝ) ના ચેરમેન અને વાઇસ-ચેરમેન, કેપી વાઇસ-ચેરમેન ગણરાજ્ય ઘાના, અને ભૂતપૂર્વ કેપી ચેર યુનાઇટેડ આરબ અમીરાત (UAE)ને એકસાથે લાવવામાં આવ્યા હતા. કેપી ચેર અને વાણિજ્ય વિભાગના અપર સચિવ યશવીર સિંહની આગેવાની હેઠળના આ પરામર્શમાં જવાબદાર રફ હીરાના સ્ત્રોત, સંસ્થાકીય ગવર્નન્સ, પાલન અને ગ્રાહક વિશ્વાસ સહિત વૈશ્વિક હીરા ઉદ્યોગને લગતી મુખ્ય પ્રાથમિકતાઓ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવામાં આવ્યું હતું. વર્લ્ડ ડાયમંડ કાઉન્સિલ, કેપી સિવિલ સોસાયટી કોએલિશન, રિઝોલ્વ ખાતે ડાયમંડ ડેવલપમેન્ટ ઇનિશિયેટિવ (DDI) અને આફ્રિકન ડાયમંડ પ્રોડ્યુસર્સ એસોસિએશન (ADPA) સહિતના નિરીક્ષકો અને ભાગીદાર સંસ્થાઓના પ્રતિનિધિઓએ પણ ભાગ લીધો હતો. આ જોડાણ 30 નવેમ્બરથી 4 ડિસેમ્બર 2026 દરમિયાન નવી દિલ્હી ખાતે યોજાનાર કેપી પ્લેનરી (KP Plenary) પહેલા ભારતની પહોંચ (outreach) ના ભાગરૂપે યોજાયું હતું. આ પરામર્શ 3-4 નવેમ્બર 2026 ના રોજ લુઆંડા ખાતે યોજાયેલી ADPA ની 20મી વર્ષગાંઠની ઉજવણી (ADPA@20) ની સાથે યોજાયો હતો.

ભારત ADPA માં ઓબ્ઝર્વર દરજ્જો ધરાવે છે, જે આફ્રિકન હીરા-ઉત્પાદક દેશો સાથે જોડાણ માટે સંસ્થાકીય પ્લેટફોર્મ પૂરું પાડે છે. આ કાચા હીરાની સપ્લાય ચેઇનને સુરક્ષિત કરવા, તકનીકી જ્ઞાનનું વિનિમય, મૂલ્યવર્ધન, બજાર પહોંચ અને નૈતિક તથા સસ્ટેનેબલ પદ્ધતિઓને પ્રોત્સાહન આપવામાં સહયોગ માટેની તકો પૂરી પાડે છે.

કેપી વર્કિંગ બોડીઝના ચેરમેન અને વાઇસ-ચેરમેને તેમની સંબંધિત કાર્ય યોજનાઓ સામેની પ્રગતિ અંગેની માહિતી શેર કરી હતી અને પ્લેનરીમાં વિચારણા માટે સૂચવેલી બાબતોની રૂપરેખા આપી હતી. આમાં ડ્રાફ્ટ વહીવટી નિર્ણયો, જવાબદાર કાચા હીરાના સ્ત્રોત સંબંધિત પહેલો, આંકડાકીય રિપોર્ટિંગ પ્લેટફોર્મમાં સુધારા, અને સંસ્થાકીય ગવર્નન્સ તથા ભાગીદારોના પાલનને મજબૂત કરવાના પગલાં શામેલ હતા. આ પરામર્શથી વધુ સંકલનની જરૂર હોય તેવી બાબતો અને પ્લેનરીના કામકાજને સમર્થન આપી શકે તેવા ક્ષેત્રોને ઓળખવાની તક પણ મળી હતી.વિશ્વાસ, પાલન અને વિશ્વસનીયતા (Confidence, Compliance and Credibility) ના ભારતની કેપી અધ્યક્ષતાના વિષયવસ્તુ (theme) ને પુનઃપુષ્ટ કરતા, આ પરામર્શે વૈશ્વિક હીરા ઉદ્યોગની સ્થિતિ અને વિકસતી પ્રાથમિકતાઓ પર મુક્ત વિનિમય માટેની તક પૂરી પાડી હતી. ચર્ચાઓમાં હીરા ઉત્પાદક દેશો અને સમુદાયોનું ટકાઉપણું (sustainability), કેપી સચિવાલયનું સતત ભંડોળ અને નિરંતરતા, સર્ટિફિકેશન અને આંકડાકીય પ્રક્રિયાઓનું ડિજિટલાઇઝેશન, અને કિંબરલી પ્રોસેસ સર્ટિફિકેશન સ્કીમનું પાલન મજબૂત કરવાનો સમાવેશ થાય છે. ભાગીદારોએ સંઘર્ષિત હીરા (conflict diamond) ની વ્યાખ્યામાં સુધારો, જવાબદાર સ્ત્રોત, કારીગરી અને પંપાળ (alluvial) હીરાનું ઉત્પાદન, ગ્રાહક વિશ્વાસ અને અસરકારક રિપોર્ટિંગ તથા પીઅર-રિવ્યૂ મિકેનિઝમ્સના મહત્વ પર પણ વિચારોનું આદાન-પ્રદાન કર્યું હતું.

વાણિજ્ય વિભાગના અપર સચિવ અને કેપી ચેર, યશવીર સિંહે જણાવ્યું હતું કે, "ભારતની અધ્યક્ષતા વિશ્વાસ, પાલન અને વિશ્વસનીયતા પર ભાર મૂકે છે. લુઆંડામાં યોજાયેલ પરામર્શથી કેપી વર્કિંગ બોડીઝના નેતૃત્વ, કેપી વાઇસ-ચેર અને ઓબ્ઝર્વર્સ સાથે પ્રોસેસ અને હીરા ઉદ્યોગના ભવિષ્ય માટે મહત્વપૂર્ણ એવા મુદ્દાઓ પર સીધા જોડાણની તક મળી છે. અમારો પ્રયાસ નવી દિલ્હી પ્લેનરી સમક્ષના મુદ્દાઓ પર સામાન્ય સમજણ ઊભી કરવાનો અને રચનાત્મક વાર્તાલાપ તથા સર્વસંમતિ-આધારિત ન